

ANPC
AUTORITATEA NAȚIONALĂ PENTRU
PROTECȚIA CONSUMATORILOR
Te respectă

Biroul permanent al Senatului

Bp. 118, 10.4.2024

OPERATOR DE DATE CU CARACTER PERSONAL NR. 31753

Nesecret

ANPC NR. 2706/01.04.2024

Către,
PARLAMENTUL ROMÂNIEI
SENAT

DOMNULUI MARIO-OVIDIU OPREA
SECRETAR GENERAL

Biroul permanent al Senatului

222, 15.4.2024

STIMATE DOMNULE SECRETAR GENERAL,

Ca urmare a adresei dumneavoastră nr. 1287/12.03.2024, document înregistrat la A.N.P.C. cu nr. 2706/19.03.2024, cu privire la *Propunerea legislativă privind atribuțiile Băncii Naționale a României în domeniul protecției consumatorilor de produse și servicii financiar-bancare și pentru modificarea unor acte normative – Bp. 118/2024*, vă comunicăm punctul de vedere al Autorității, după cum urmează:

Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor nu susține aprobarea prezentului proiect de lege, sens în care solicităm respingerea propunerii legislative, pentru următoarele argumente:

Protejarea cetățenilor în calitatea lor de consumatori, precum și asigurarea cadrului necesar accesului neîngrădit la produse și servicii sunt drepturi fundamentale ale acestora și sunt prevăzute în actele normative din domeniul protecției consumatorilor.

În analiza discuțiilor legate de oportunitatea adoptării unui astfel de proiect legislativ este esențial a fi avută în vedere evoluția în timp a relațiilor dintre operatorii economici financiar-bancari și consumatorii persoane fizice și modalitatea în care Banca Națională a României a intermediat de-a lungul timpului această stare de fapt fără a identifica soluții de natură a elimina ori a diminua semnificativ decalajele create între drepturile și obligațiile celor două părți aflate în raporturi contractuale.

Amintim în acest sens criza economică și socială din perioada 2007-2008, a fost exploatată de băncile din România care nu au luat niciun fel de măsuri prin care suportarea pierderilor să fie resimțită și suportată în egală măsură cu debitorul în privința riscului de schimb valutar. Numeroase credite neperformante au fost contractate în perioada de boom economic pe baza unor reguli de finanțare extrem de relaxate la achiziția de locuințe, pentru perioada 2005-2008, când moneda națională avea rate de schimb relativ mici în raport cu monedele străine - îndeosebi euro, dolar american, franc elvețian, iar dobânda la creditele în aceste valute era mai atractivă decât cea a leului românesc.

La acel moment, nici legislația națională și nici cea europeană nu prevedeau în mod expres obligația creditorilor de a avertiza potențialii debitori de riscurile majore la care se expun împrumutându-se în alte valute sau de a limita supra-îndatorarea clienților.

Gravitatea situației cu care s-a confruntat atât sectorul bancar cât și populația care a contractat credite imobiliare a determinat ca la nivelul Uniunii Europene să fie elaborată, Directiva 2008/48/CE privind contractele de credit pentru consumatori, act normativ transpus

În legislația națională prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori, act normativ care încuraja mobilitatea consumatorilor în sensul de a li se permite acestora mutarea creditelor de la un creditor la altul în condiții contractuale mai avantajoase, posibilitatea consumatorilor de a rambursa anticipat sumele contractate fără a plăti penalități excesive, în condițiile generate de criza economico-financiară cu impact asupra veniturilor per familie, actul normativ creează cadrul necesar pentru relansarea acordării de credite în condiții de transparență și liberă concurență, instituindu-se astfel mecanisme care să mențină un grad suficient de solvabilitate atât debitorilor, cât și creditorilor, și a căror competențe în ceea ce privește verificarea respectării drepturilor consumatorilor a fost lăsată exclusiv către A.N.P.C.

Este de reținut însă faptul că, actul normativ menționat nu este unicul care acordă A.N.P.C. competență deplină în ceea ce privește verificarea respectării drepturilor consumatorilor la încheierea de contracte de credit, acest aspect regăsindu-se și în cuprinsul altor acte legislative cum ar fi: OUG 52/2016 privind contractele de credit oferite consumatorilor pentru bunuri imobile, Ordonanța Guvernului nr. 85/2004 privind protecția consumatorilor la încheierea și executarea contractelor la distanță privind serviciile financiare, Regulamentul (UE) 2021/1230 privind plățile transfrontaliere în Uniune pus în aplicare prin Hotărârea Guvernului nr. 936/2022, Legea nr. 296/2004 privind Codul Consumului ori Legea nr. 289/2004 privind regimul juridic al contractelor de credit pentru consum destinate consumatorilor, persoane fizice, cel din urmă fiind abrogat de însăși O.U.G. nr. 50/2010.

Plecând de la evaluarea efectelor produse de aplicarea în timp a Directivei 2008/48/CE privind contractele de credit pentru consumatori, act care a instituit un cadru armonizat la nivelul UE pentru creditele de consum cu scopul de a facilita apariția unei piețe interne a creditelor de consum care să funcționeze corespunzător, și să ofere un grad ridicat de protecție a consumatorilor, sporind astfel încrederea acestora, legiuitorul comunitar a constatat că obiectivele directivei din 2008, și anume asigurarea unor standarde ridicate de protecție a consumatorilor și încurajarea dezvoltării unei piețe interne pentru credite sunt în continuare relevante în contextul unui cadru de reglementare destul de fragmentat la nivelul UE și au fost îndeplinite doar parțial.

O astfel de fragmentare, a generat în opinia legiuitorului insecuritatea juridică cauzată de formularea imprecisă a anumitor dispoziții ale directivei, împiedică buna funcționare a pieței interne pentru creditele de consum și nu garantează un nivel constant ridicat de protecție a consumatorilor.

Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor a avut în responsabilitate transpunerea Directivei 2014/92/UE a Parlamentului European și a Consiliului privind comparabilitatea comisioanelor aferente conturilor de plăți, schimbarea conturilor de plăți și accesul la conturile de plăți cu servicii de bază.

Legea nr. 258/2017 privind comparabilitatea comisioanelor aferente conturilor de plăți, schimbarea conturilor de plăți și accesul la conturile de plăți cu servicii de bază, transpune în legislația națională prevederile Directivei sus menționate.

Domeniul de aplicare este clar definit în cuprinsul actului normativ, acesta reglementând drepturile și obligațiile consumatorilor și ale prestatorilor de servicii de plată atunci când se prestează servicii de plată aferente unui cont de plăți, respectiv aspecte referitoare la transparența și comparabilitatea comisioanelor percepute consumatorilor pentru conturile de plăți deținute de aceștia, la schimbarea conturilor de plăți, la facilitarea deschiderii transfrontaliere de conturi de plăți, precum și la deschiderea și utilizarea conturilor de plăți cu servicii de bază.

Actul normativ se aplică acelor conturi de plăți prin care consumatorii pot cel puțin să depună fonduri într-un cont de plăți, să retragă numerar dintr-un cont de plăți și să execute respectiv să primească operațiuni de plată, inclusiv transferuri de credit, către și de la terți.

Potrivit actului normativ în vigoare, aspectele referitoare la comparabilitatea comisioanelor aferente unui cont de plăți și la schimbarea conturilor se aplică prestatorilor de

servicii de plată, iar aspectele referitoare la asigurarea accesului la conturile de plăți se aplică instituțiilor de credit.

De altfel, o politică eficace de protecție a consumatorilor garantează că piața unică poate funcționa adecvat și eficient. Scopul său este să garanteze drepturile consumatorilor în relația cu comercianții și să ofere protecție suplimentară pentru consumatorii vulnerabili. Normele de protecție a consumatorilor au potențialul de a îmbunătăți rezultatele de pe piață pentru întreaga economie. Ele fac ca piețele să fie mai echitabile și, prin îmbunătățirea calității informațiilor furnizate consumatorilor, pot duce la rezultate mai bune în materie de mediu și piață socială. Capacitarea consumatorilor și protejarea eficientă a siguranței și a intereselor lor economice au devenit obiective esențiale ale politicii UE.

La nivel național, Autoritatea coordonează și realizează strategia și politica Guvernului în domeniul protecției consumatorilor, acționează pentru prevenirea și combaterea practicilor care dăunează vieții, sănătății, securității și intereselor economice ale consumatorilor, în conformitate cu prevederile Hotărârii nr. 700/2012 privind organizarea și funcționarea Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor, cu modificările și completările ulterioare.

Cât privește chestiunea asumării preluării competențelor de supraveghere și control de către Banca Națională a României, este de menționat faptul că, de-a lungul timpului a existat un dialog constant între Autoritate și Banca Națională a României, dialog din care a rezultat preocuparea celei din urmă, exclusiv în ceea ce privește supravegherea prudențială a pieței, fără asumarea realizării strategiei și politicii de protecție a consumatorilor de produse și servicii financiare bancare și respectiv a transpunerii sau implementării actelor legislative europene, aspect reflectat de altfel în activitatea curentă a acesteia.

Mai mult, obiectivul fundamental al Băncii Naționale a României **este asigurarea și menținerea stabilității prețurilor** și drept principalele atribuții conferite acesteia sunt: elaborarea și aplicarea politicii monetare și a politicii de curs de schimb, autorizarea, reglementarea și supravegherea prudențială a instituțiilor de credit, promovarea și monitorizarea bunei funcționări a sistemelor de plăți pentru asigurarea stabilității financiare, emiterea bancnotelor și a monedelor ca mijloace legale de plată pe teritoriul României, stabilirea regimului valutar și supravegherea respectării acestuia și administrarea rezervelor internaționale ale României.

Activitatea de protecție a consumatorilor de produse și servicii financiare bancare nu poate fi decât principala prioritate a unei instituții și nu o opțiune.

Acest aspect este întărit și de declarațiile publice date de către Guvernatorul B.N.R. în legătură cu noua propunere legislativă, acesta afirmând în mod explicit faptul că "supravegherea bancară și protecția consumatorilor intră în conflict".

Conform aceleiași declarații: „Protecția consumatorilor este chiar conflictuală cu protecția băncilor. Când ai o criză bancară, ai zece milioane de mici depunători pe care trebuie să-i aperi. Asta înseamnă protecția sistemului bancar. Cei care iau credite ar cam trebui să aibă grijă de ei.”

Mai mult, calitatea de avizator al operatorilor bancari ar conduce automat la suspiciunea creării unei imparțialități a B.N.R. în ceea ce privește modul de analiză și soluționare a petițiilor consumatorilor persoane fizice.

De altfel, B.N.R. a avizat favorabil expunerea de motive care a însoțit proiectul legislativ pe tot parcursul derulării procedurii parlamentare.

De asemenea, este important de menționat faptul că, Autoritatea a supravegheat permanent piața din domeniul financiar bancar și nebancar prin numărul mare de documente de control câștigate în instanță, precum și numărul mare de consumatori cărora le-au fost restituite sume de bani.

Procentul hotărârilor pronunțate în favoarea instituției A.N.P.C. în litigiile cu operatorii financiar-bancar și nebancari, este unul ridicat, fiind de peste 80%, iar sumele restituite fiind de ordinul milioanelei de euro.

În acest sens, menționăm cu titlu de exemplu cauza nr. 8763/2/2017, un litigiu în contradictoriu cu un operator financiar-bancar, unde au fost restituite sume în cuantum de **23 milioane de euro**.

De asemenea, ca urmare a câștigării definitive a dosarului nr. 988/2/2015, operatorul financiar-bancar a restituit către consumatori suma de **5,3 milioane de euro**, iar ca urmare a unui alt litigiu, tot în același domeniu, dosar nr. 27804/299/2019, au existat restituiri în cuantum de **18 milioane de euro**.

Chiar Curtea de Conturi a României a reținut în cadrul Raportului de Audit al Performanței faptul că „..dosarele câștigate definitiv în instanță se remarcă cele având ca obiect clauze abuzive și obligația de a face în care A.N.P.C. are calitatea de reclamant rezultând un număr semnificativ de procese câștigate de către entitate în fața operatorilor economici (operatori financiar-bancari...) față de cele pierdute.”

În sensul celor menționate, din anul 2019 și până în prezent, la nivelul A.N.P.C. centrală și subordonate au fost analizate un număr de 17.689 reclamații împotriva operatorilor economici bancari, fiind restituite consumatorilor prejudiciați, ale căror interese economice au fost încălcate, sume în cuantum de **44.399.454 lei, 7.217.067 EUR, 25.281.054 CHF** și 40 lire sterline.

Protecția consumatorilor reprezintă o componentă de bază a sistemului protecției sociale, având în vedere un ansamblu de dispoziții privind inițiativa publică și privată, destinată a asigura și a ameliora continuu respectarea intereselor consumatorilor.

Potrivit art. 1 alin. 1 din O.G. nr. 21/1992 privind protecția consumatorilor *"Statul, prin mijloacele prevăzute de lege, protejează cetățenii în calitatea lor de consumatori, asigurând cadrul necesar accesului neîngrădit la produse și servicii, informării lor complete despre caracteristicile esențiale ale acestora, apărării și asigurării drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor fizice împotriva unor practici incorecte, participării acestora la fundamentarea și luarea deciziilor ce îi interesează în calitate de consumatori."*

Astfel, având în vedere faptul că, legislația specifică din domeniul financiar-bancar este verificată de către agenții constatatori din cadrul A.N.P.C de un timp îndelungat, iar rezultatele obținute sunt unele remarcate atât de către consumatori, cât și de către organele de control ale statului, Autoritatea în calitate de organ de specialitate al administrației publice centrale, subordonat Guvernului, ce coordonează și realizează politica Guvernului în domeniul protecției Consumatorilor, nu susține propunerea legislativă.

Cu deosebită considerație,

p. PRESEDINTE

HORIA MIRON CONSTANTINESCU